

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

9. märts 2021*

Eelotsusetaotlus – Intellektuaalomand – Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused infoühiskonnas – Direktiiv 2001/29/EÜ – Artikli 3 lõige 1 – Mõiste „üldsusele edastamine“ – Autoriõigusega kaitstud teose paigutamine kolmanda isiku veebisaidile kaudlisamise (*framing*) meetodil – Teos, mis on autoriõiguse omaja loal litsentsisaaja veebisaidil piiranguteta kättesaadav – Kasutuslepingu tingimus, mille kohaselt peab litsentsisaaja rakendama tõhusaid tehnilisi meetmeid kaudlisamise takistamiseks – Lubatavus – Põhiõigused – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 11 ja artikli 17 lõige 2

Kohtuasjas C-392/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) 25. aprilli 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. mail 2019, menetluses

VG Bild-Kunst

versus

Stiftung Preußischer Kulturbesitz,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Ilešič (ettekandja), L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin ja N. Wahl, kohtunikud T. von Danwitz, M. Safjan, D. Šváby, I. Jarukaitis ja N. Jääskinen,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik M. Krausenböck,

arvestades kirjalikku menetlust ja 25. mai 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- VG Bild-Kunst, esindajad: *Rechtsanwälte C. Czychowski* ja *V. Kraetzig*,
- Stiftung Preußischer Kulturbesitz, esindaja: *Rechtsanwalt N. Rauer*,
- Prantsusmaa valitsus, esindajad: A.-L. Desjonquères ja A. Daniel,
- Euroopa Komisjon, esindajad: T. Scharf, V. Di Bucci ja J. Samnadda,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

olles 10. septembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artikli 3 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, milles VG Bild-Kunst, kes on Saksamaal visuaalse kunsti valdkonnas autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioon, ja Stiftung Preußischer Kulturbesitz (edaspidi „SPK“), kes on kultuuripärandiga tegelev Saksamaa sihtasutus, vaidlevad VG Bild-Kunsti keeldumise üle sõlmida SPKga litsentsileping VG Bild-Kunsti teostekataloogi kasutamiseks, juhul kui selles lepingus ei ole tingimust, mis kohustab SPKd kui litsentsisaajat rakendama lepingu esemeks olevate teoste ja kaitstud objektide kasutamisel tõhusaid tehnilisi meetmeid, et takistada nende teoste või kaitstud objektide kaudlisamist (*framing*) kolmandate isikute poolt.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2001/29

- 3 Direktiivi 2001/29 põhjendused 3, 4, 9, 10, 23 ja 31 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(3) Ettepanud ühtlustamine aitab rakendada siseturu nelja vabadust ning on seotud õiguse põhiprintsiipide, eelkõige omandi, kaasa arvatud intellektuaalomand, ning väljendusvabaduse ja avaliku huvi järgimisega.
 - (4) Suurema õiguskindluse ja intellektuaalomandi kõrgetasemelise kaitse kaudu soodustab autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustatud õigusraamistik olulisi investeeringuid loovusse ja uuenduslikkusse [...].
- [...]
- (9) Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustamise aluseks peab olema kõrgetasemeline kaitse, sest nimetatud õigused on olulised intellektuaalse loomingu seisukohalt. Nende kaitse aitab tagada loovuse säilimise ja arengu autorite, esitajate, tootjate, tarbijate, kultuuri, tööstuse ja laiema üldsuse huvides. Intellektuaalomand on seetõttu tunnustatud omandi lahutamatuks osaks.
- (10) Jätkamaks oma loome- ja kunstilist tegevust, peavad autorid ja esitajad saama oma töö kasutamise eest nõuetekohast tasu, samasugust tasu peavad saama tootjad, et neil oleks võimalik nimetatud tegevust rahastada. Fonogrammide, filmide, multimeediatoodete ning tellitavate teenuste laadsete teenuste pakkumiseks on tarvis märkimisväärsed investeeringuid. Intellektuaalomandi õiguste piisav õiguskaitse on vajalik, et tagada nimetatud tasu kättesaamine ning võimaldada kindlustada nendele investeeringutele rahuldav kasum.

[...]

(23) Käesolev direktiiv peaks täiendavalt ühtlustama autoriõigusi teoste üldsusele edastamiseks. Seda õigust tuleb käsitada laiemas mõttes, et hõlmata edastamist ka üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse. Nimetatud õigus peaks hõlmama teose igasugust edastamist või vahendamist üldsusele kaabli või kaablita vahendite, kaasa arvatud ringhäälingu kaudu. See õigus ei peaks hõlmama muid tegevusi.

[...]

(31) Tuleb tagada õiguste ja huvide tasakaal eri liiki õiguste valdajate huvide vahel, samuti eri liiki õiguste valdajate ning kaitstud objekti kasutajate vahel. Olemasolevad erandid ja piirangud, mis nende õiguste puhul liikmesriikides on ette nähtud, tuleb uut elektroonilist keskkonda arvesse võttes läbi vaadata. Olemasolevad erandite erinevused ja mõne piiratud toiminguga piirangud kahjustavad otseselt autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste siseturu toimimist. Need erinevused võivad muutuda veel häirivamaks seoses teoste piiriülese kasutamise ja piiriülese tegevuse arenguga. Siseturu nõuetekohase toimimise tagamiseks tuleks sellised erandid ja piirangud määratleda ühtlustatumalt. Ühtlustamistase peaks põhinema erandite ja piirangute mõjul siseturu tõrgeteta toimimisele.“

4 Direktiivi artiklis 3 „Õigus teoseid üldsusele edastada ja muid objekte üldsusele kättesaadavaks teha“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.

[...]

3. Käesoleva artikli kohase üldsusele edastamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise toiminguga seoses ei lõpe lõigetes 1 ja 2 nimetatud õigused.“

5 Direktiivi 2001/29 artikkel 6 „Tehniliste meetmetega seotud kohustused“ näeb lõigetes 1 ja 3 ette:

„1. Liikmesriigid näevad ette piisava õiguskaitse mis tahes tõhusatest tehnilistest meetmetest kõrvalehoidmise vastu, kui asjaomase teo sooritanud isik on või põhjendatult peab olema teadlik taotletavast eesmärgist.

[...]

3. Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab termin „tehnilised meetmed“ mis tahes tehnoloogiat, seadet või komponenti, mille eesmärk tavapärase toimimise puhul on takistada või piirata teoste või muude objektidega seotud toiminguid, milleks autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste valdaja või [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta] direktiivi 96/9/EÜ [andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT 1996, L 77, lk 20; ELT eriväljaanne 13/15, lk 459)] III peatükis sätestatud *sui generis* õiguse valdaja ei ole luba andnud. Tehnilised meetmed on tõhusad juhul, kui õiguste valdajad kontrollivad kaitstud teose või muu objekti kasutamist kaitse eesmärki täitva juurdepääsu kontrolli või kaitsevahendi abil, näiteks teose või muu objekti krüpteerimise, skrambleerimise või muul viisil muutmise või kopeerimiskaitsemehhanismi abil.“

Direktiiv 2014/26/EL

- 6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/26/EL autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kollektiivse teostamise ning muusikateose internetis kasutamise õiguse multiterritoriaalse litsentsimise kohta siseturul (ELT 2014, L 84, lk 72) artikli 16 lõigetes 1 ja 2 on kirjas:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kollektiivse esindamise organisatsioonid ja kasutajad peavad õiguste litsentsimist käsitlevaid läbirääkimisi heas usus. Kollektiivse esindamise organisatsioonid ja kasutajad edastavad üksteisele kogu vajaliku teabe.

2. Litsentsimistingimused põhinevad objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. Õiguste litsentsimisel ei nõuta kollektiivse esindamise organisatsioonilt kasutajaga kokku lepitud litsentsimistingimuste kohaldamist pretsedendina muud liiki internetipõhiste teenuste suhtes, kui kasutaja osutab uut liiki internetipõhist teenust, mis on olnud liidus avalikkusele kättesaadav vähem kui kolm aastat.

Õiguste omajad peavad oma õiguste kasutamise eest saama kohast hüvitist. Ainuõiguste ja tasu saamise õiguste tariifid peavad olema mõistliku suurusega muu hulgas kaubeldavate õiguste kasutamise majandusliku väärtuse suhtes, võttes arvesse teoste ja muu autoriõigusega materjali kasutamise laadi ja ulatust, ning samuti kollektiivse esindamise organisatsiooni osutatava teenuse majandusliku väärtuse suhtes. Kollektiivse esindamise organisatsioonid teavitavad asjaomast kasutajat nende tariifide kehtestamisel kasutatud kriteeriumidest.“

Saksa õigus

- 7 Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste seaduse (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte) § 19a näeb ette, et autoriõigusega kaitstud teoste üldsusele kättesaadavaks tegemiseks peab olema õiguste omajate luba.
- 8 Seaduse autoriõiguste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamise kohta kollektiivse esindamise organisatsioonide poolt (Gesetz über die Wahrnehmung von Urheberrechten und verwandten Schutzrechten durch Verwertungsgesellschaften (edaspidi „VGG“)) § 34 lõike 1 esimese lause kohaselt on kollektiivse esindamise organisatsioonidel kohustus anda neile hallata antud õiguste kasutamiseks mõistlikel tingimustel litsents igähele, kes seda taotleb.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 9 SPK haldab Deutsche Digitale Bibliotheki (edaspidi „DDB“), mis on Saksamaa kultuuri- ja teadusasutuste vahelise võrgustikuna toimiv kultuurile ja teadmistele keskendunud digitaalne raamatukogu.
- 10 DDB veebisait sisaldab linke selles võrgustikus osalevate asutuste veebiportaalides hoitavatele digitaalsetele infoallikatele. DDBs, mis on nagu „digitaalne vaateaken“, hoitakse siiski üksnes pisipilte (*thumbnails*) ehk piltide selliseid versioone, mille suurust on originaalsuurusega võrreldes vähendatud. Kui kasutaja klõpsab mõnel pisipildil, suunatakse ta DDB saidil vastava objekti lehele, mis sisaldab pildi suuremat versiooni resolutsiooniga 440 x 330 pikslit. Klõpsates sellel suuremal pildil või kasutades luubi funktsiooni, ilmub esiletõstetud kuvas (*lightbox*) selle pisipildi suurem versioon maksimaalse resolutsiooniga 800 x 600 pikslit. Lisaks sellele on nupu „Kuva objekt originaalsaidil“ all otselink seda objekti pakkuva asutuse veebisaidile, mis viib asutuse kodulehele või seda objekti sisaldavale lehele.

- 11 VG Bild-Kunst on nõus sõlmima SPKga litsentsilepingu oma teostekataloogi pispiltide kujul kasutamiseks juhul, kui leping sisaldab tingimust, mille kohaselt kohustub litsentsisaaja rakendama lepingu esemeks olevate teoste ja kaitstud objektide kasutamisel tõhusaid tehnilisi meetmeid, et takistada DDB veebisaidil nendest teostest või kaitstud objektidest kuvatavate pispiltide kaudlisamist kolmandate isikute poolt.
- 12 Leides, et selline lepingutingimus ei ole autoriõiguse valdkonnas kehtivate normide seisukohast mõistlik, esitas SPK Landgericht Berlinile (Berliini esimese astme kohus, Saksamaa) hagi, paludes tuvastada, et VG Bild-Kunst peab SPK-le litsentsi andma ilma, et selliste tehniliste meetmete rakendamine oleks selle litsentsi andmise tingimuseks.
- 13 Landgericht Berlin (Berliini esimese astme kohus) jättis selle hagi rahuldamata. Kammergericht Berlin (Berliini liidumaa kõrgeim üldkohus, Saksamaa) tühistas SPK apellatsioonkaebuse alusel selle kohtuotsuse. Kassatsioonkaebuses palub VG Bild-Kunst SPK hagi rahuldamata jätta.
- 14 Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) täpsustab esiteks, et vastavalt VGG § 34 lõike 1 esimesele lausele, millega võetakse üle direktiivi 2014/26 artikkel 16, on autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioonidel kohustus anda igähele, kes seda taotleb, mõistlikel tingimustel litsents, et kasutada õigusi, mille haldamine neile üle on antud.
- 15 Teiseks, enne VGGga kehtetuks tunnistamist kehtinud riigisiseste õigusnormide kehtivuse ajal välja kujundatud ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul endiselt teatud määral asjakohase kohtupraktika kohaselt võivad autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioonid erandina sellest kohustusest vabaneda ning nende hallatavate õiguste kasutamise litsentsi andmisest keelduda tingimusel, et see keeldumine ei ole käsitatav monopoolse seisundi kuritarvitamisena, ning juhul, kui litsentsitaotluse rahuldamise nõudele saab vastu seada ülekaaluka õigustatud huvi. Selleks, et teha kindlaks, kas tegemist on objektiivselt põhjendatud erandiga, tuleb seejuures omavahel kaaluda asjaomaste isikute huve, võttes arvesse eesmärke, mida taotletakse seadusega ja autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioonidel üldjuhul lasuva kohustusega.
- 16 Vastupidi sellele, mida leidis apellatsiooniastme kohus, sõltub kassatsioonkaebuse lahendus vastusest küsimusele, kas teose, mis on autoriõiguse omaja, käesoleval juhul VG Bild-Kunsti nõusolekul kättesaadav sellisel veebisaidil nagu DDB oma, kaudlisamise teel kolmanda isiku veebisaidile paigutamine on käsitatav teose edastamisena üldsusele direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, kui seda tehes hoitakse kõrvale kaudlisamise eest kaitsvatest meetmetest, mille on seadnud õiguse omaja või mille seadmist ta on litsentsisaajalt nõudnud. Kui see on nõnda, puudutab see VG Bild-Kunsti liikmete õigusi ning ta võib õiguspäraselt seada SPK-le litsentsi andmise tingimuseks selle, et SPK võtaks litsentsilepinguga kohustuse rakendada selliseid kaitsemeetmeid.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kui pispildid paigutatakse kolmanda isiku veebisaidile kaudlisamise teel, hoides kõrvale õiguste omaja seatud või nõutud tehnilistest kaitsemeetmetest, on selline paigutamine käsitatav teose edastamisena uuele üldsusele. Kui see ei oleks nii, oleks õigus teost internetis üldsusele edastada direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 3 vastaselt *de facto* lõppenud kohe, kui teos on õiguste omaja loal kõigile internetikasutajatele veebisaidil vabalt kättesaadavaks tehtud, ilma et õiguste omajal säiliks kontroll oma teose majandusliku kasutamise üle ja ilma et tal oleks võimalik endale tagada asjakohast osa teose majanduslikul kasutamisel saadavast tulust.
- 18 Kuna aga Bundesgerichtshofil (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) ei olnud endiselt selge, kuidas sellele küsimusele vastata, arvestades Euroopa Kohtu praktikat seoses kaudlisamisega (21. oktoobri 2014. aasta kohtumäärus BestWater International, C-348/13, ei avaldata, EU:C:2014:2315) ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 11 tunnustatud õigusega sõna- ja teabevabadusele digitaalses kontekstis (8. septembri 2016. aasta kohtuotsus GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644,

punkt 45), millest selgub, et hüperlingid aitavad kaasa interneti sujuvale toimimisele ning arvamuste ja teabe vahetusele, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas õiguste omaja nõusolekul juurdepääsupiiranguteta veebisaidil kättesaadava teose paigutamine kolmanda isiku veebisaidile kaudlisamise (*framing*) teel on käsitatav teose üldsusele edastamisena direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, kui seda tehakse hoitakse kõrvale kaudlisamise eest kaitsvatest meetmetest, mille nende õiguste omaja on võtnud või mille võtmist ta on nõudnud?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 19 Esitatud küsimusega palub eelotsust taotlev kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2001/29 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et üldsusele edastamisena selle sätte tähenduses on käsitatav juurdepääsupiiranguteta veebisaidil autoriõiguse omaja loal üldsusele kättesaadavaks tehtud autoriõigusega kaitstud teoste paigutamine kaudlisamise meetodil kolmanda isiku veebilehele, kui seda tehakse hoitakse kõrvale kaudlisamise eest kaitsvatest meetmetest, mille see õiguse omaja on võtnud või mille võtmist ta on nõudnud.
- 20 Selle kohta tuleb märkida, et direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 kohaselt on liikmesriigid kohustatud nägema ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sealhulgas nende teoste sellisel viisil üldsusele kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.
- 21 Selle sätte kohaselt on autoril seega preventiivne õigus, mis võimaldab tal keelu abil sekkuda, kui tema teoste võimalikud kasutajad kavatsevad neid üldsusele edastada (vt selle kohta 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 22 Käesoleval juhul tuleb sissejuhatuseks märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 10, puudutab põhikohtuasi peamiselt pisipiltide kujul esitatud digitaalseid reproduktsioone kaitstud teostest, mille suurust on võrreldes originaaliga vähendatud.
- 23 Esiteks olgu tõdetud, et nagu selgitas eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei ole põhikohtuasja poolte vahel vaidlust selles, et VG Bild-Kunsti kataloogi kuuluvatest autoriõigusega kaitstud teostest SPK poolt salvestatud pisipiltide avaldamine, mida SPK kavandab, kujutab endast üldsusele edastamise toimingut direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses ja seega on selleks vaja õiguste omajate luba.
- 24 Kuna aga SPK keeldub rakendamast meetmeid, mis on mõeldud takistama nende pisipiltide kaudlisamist kolmandate isikute veebisaitidele, tuleb kindlaks teha, kas sellist kaudlisamist ennast tuleb pidada üldsusele edastamiseks direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, mis jaatava vastuse korral võimaldaks VG Bild-Kunstil kui autoriõiguste kollektiivse esindamise organisatsioonil panna SPK-le kohustuse neid meetmeid rakendada.
- 25 Teiseks tuleb tõdeda, et nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 120, ei ole kõnealuste teoste suuruse muutmisel tähtsust hinnangu andmisel sellele, kas tegemist on üldsusele edastamise toiminguga, juhul kui teoste originaalelemendid on tajutavad – seda peab põhikohtuasjas kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 26 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, tuleb mõistet „üldsusele edastamine“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses mõista laias tähenduses – nagu on toonitatud ka selle direktiivi põhjenduses 23 –, nii et see hõlmab ka edastamist üldsusele, kes ei viibi paigas, kust teost edastatakse, ja samuti teose sellist edastamist või taasedastamist kaabli või kaablita vahendite, kaasa arvatud ringhäälingu kaudu (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 27 Direktiivi 2001/29 põhjendustest 4, 9 ja 10 ilmneb nimelt, et selle direktiivi põhieesmärk on kehtestada autoritele kõrgetasemeline kaitse, mis võimaldab neil saada nende teoste kasutamise eest nõuetekohast tasu, eelkõige üldsusele edastamise korral (vt selle kohta 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Lisaks on viidatud direktiivi artikli 3 lõikes 3 ette nähtud, et kaitstud teoste üldsusele kättesaadavaks tegemise toiminguga ei lõpe õigus lubada või keelata teoste muud üldsusele edastamist (7. märtsi 2013. aasta kohtuotsus ITV Broadcasting jt, C-607/11, EU:C:2013:147, punkt 23).
- 29 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt leidnud, tuleneb direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikest 1, et mõistes „üldsusele edastamine“ on seostatud kaks kumulatiivset elementi: teose edastamise toiming ja teose edastamine üldsusele (2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 28. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus BY (fotograafiline tõend), C-637/19, EU:C:2020:863, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Esiteks võib mis tahes toiming, millega kasutaja võimaldab – endale oma teo tagajärgedest täielikult aru andes – tutvuda kaitstud teostega, kujutada endast edastamise toimingut direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 28. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus BY (fotograafiline tõend), C-637/19, EU:C:2020:863, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Teiseks, selleks et tegemist oleks „üldsusele edastamisega“ nimetatud sätte tähenduses, peavad kaitstud teosed olema tegelikult üldsusele edastatud, kusjuures edastamine peab olema suunatud määramata hulgale potentsiaalsetele adressaatidele (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika) ja eeldab piisavalt suurt arvu isikuid (29. novembri 2017. aasta kohtuotsus VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Kaitstud teose edastamise kvalifitseerimine „üldsusele edastamiseks“ eeldab lisaks, et see edastamine toimub seni kasutatust erineva spetsiifilise tehnilise vahendi abil või on suunatud „uuele üldsusele“, st üldsusele, kellega autoriõiguse omaja oma teose algseks üldsusele edastamiseks luba andes ei arvestanud (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Euroopa Kohus on samuti rõhutanud, et mõiste „üldsusele edastamine“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses eeldab juhtumipõhist hindamist (14. juuni 2017. aasta kohtuotsus Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Niisuguse hinnangu andmisel tuleb arvesse võtta paljusid täiendavaid kriteeriume, mis ei ole autonoomsed ja on üksteisest sõltuvad. Kuna need kriteeriumid võivad konkreetsetes olukordades esineda väga erineva intensiivsusega, tuleb neid kohaldada nii eraldi kui ka suhestatuna teiste kriteeriumidega (vt selle kohta 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Täpsemalt tuleneb Euroopa Kohtu praktikast esiteks, et kaudlisamise meetod, mis seisneb selles, et veebisaidi leheküljel jagatakse mitmeks paneeliks ja ühel neist kuvatakse klõpsuga aktiveeritava lingi või allikobjekti otse kuvava lingi (*inline linking*) abil teiselt saidilt pärinev element, et varjata selle veebisaidi kasutajate eest selle elemendi originaalkeskonda, kujutab endast üldsusele edastamist käesoleva kohtuotsuse punktides 30 ja 31 viidatud kohtupraktika tähenduses, kuna selle meetodi tulemusel tehakse kuvatud element kättesaadavaks kõigile selle veebisaidi potentsiaalsetele kasutajatele (vt selle kohta 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Svensson jt, C-466/12, EU:C:2014:76, punktid 20, 22 ja 23).

- 36 Teiseks tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et kuivõrd kaudlisamise meetod kasutab sama tehnilist vahendit kui see, mida juba kasutati kaitstud teose üldsusele edastamiseks algsel veebisaidil, ehk internetti, ei ole selle edastamise puhul täidetud uuele üldsusele edastamise tingimus, ja kuna seega ei ole selle edastamise puhul tegemist „üldsusele“ edastamisega direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, ei ole selle puhul vaja autoriõiguse omajate luba (vt selle kohta 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Svensson jt, C-466/12, EU:C:2014:76, punktid 24–30).
- 37 Tuleb siiski silmas pidada, et see kohtupraktika põhines tuvastatud faktil, et juurdepääsu asjaomastele teostele algsel veebisaidil ei takistanud mingid piiravad meetmed (13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Svensson jt, C-466/12, EU:C:2014:76, punkt 26, ja 21. oktoobri 2014. aasta kohtumäärus BestWater International, C-348/13, ei avaldata, EU:C:2014:2315, punktid 16 ja 18). Seega leidis Euroopa Kohus, et kui sellised meetmed puuduvad, pidas õiguste omaja oma teost üldsusele kättesaadavaks tehes või sellist kättesaadavaks tegemist lubades üldsusena algusest peale silmas kõiki internetikasutajaid ja nõustus nõnda sellega, et kolmandad isikud asuvad ise selle teose edastamistoiminguid tegema.
- 38 Järelikult võib juhul, kui autor on andnud enne sõnaselgelt ja tingimusteta loa avaldada oma artikleid ajakirjandusväljaande veebisaidil, kasutamata samal ajal tehnilisi vahendeid, mis piiraksid tema teostele juurdepääsu teiste veebisaitide kaudu, lähtuda sisuliselt sellest, et see autor on lubanud neid teoseid edastada kõigile internetikasutajatele (16. novembri 2016. aasta kohtuotsus Soulier ja Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Kuna aga mõistet „üldsusele edastamine“ tuleb hinnata juhtumipõhiselt, nagu on osutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 33 ja 34, ei ole Euroopa Kohtu järeldus, mis on ära toodud siinse kohtuotsuse punktis 37, kohaldatav juhul, kui õiguste omaja on algusest peale rakendanud tema teose avaldamist piiravaid meetmeid või nõudnud nende rakendamist.
- 40 Eelkõige tuleb juhul, kui klõpsuga aktiveeritav link võimaldab linki sisaldava veebisaidi kasutajatel kõrvale hoida kaitstud teost sisaldaval veebisaidil rakendatud piiravatest meetmetest, mille eesmärk on takistada üldsuse juurdepääsu nii, et see on ainult registreerunud kasutajatel, ja kujutab endast seega sekkumist, ilma milleta need kasutajad levitatavaid teoseid kasutada ei saaks, kõiki selliseid kasutajaid käsitada uue üldsusena, kellega autoriõiguse omajad algseks edastamiseks luba andes ei arvestanud, mistõttu on selliseks üldsusele edastamiseks vaja nende luba. Sellise olukorraga on tegemist eelkõige siis, kui teos ei ole saidil, kus see algul edastati, enam üldsusele kättesaadav või on sellel saidil kättesaadav veel üksnes piiratud üldsusele, samas kui teise veebisaidi kaudu on sellele teosele võimalik juurde pääseda autoriõiguse omajate loata (13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Svensson jt, C-466/12, EU:C:2014:76, punkt 31).
- 41 Põhikohtuasjas ongi aga tegemist täpselt sellise olukorraga, kus autoriõiguse omaja soovib seada litsentsi andmise tingimuseks kaudlisamisvastaste piiravate meetmete rakendamise, et takistada tema teostele juurdepääsu muude veebisaitide kaudu kui need, mis kuuluvad tema litsentsi saanutele. Sellistel asjaoludel ei saa leida, et õiguse omaja on nõustunud sellega, et kolmandad isikud võivad tema teoseid vabalt üldsusele edastada.
- 42 Seega tuleb vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 38 viidatud kohtupraktikale asuda seisukohale, et kui autoriõiguse omaja on võtnud tehnilised meetmed, et takistada tema teostele juurdepääsu muude veebisaitide kaudu kui see, millel ta on lubanud oma teoseid üldsusele edastada, või kui ta on pannud oma litsentsisaajatele kohustuse sellised meetmed kasutusele võtta, siis on ta väljendanud oma tahet siduda luba tema teoseid veebis üldsusele edastada tingimusega, et üldsus, kellel on võimalik nende teostega tutvuda, piirduks ainult konkreetse veebisaidi kasutajatega.
- 43 Järelikult, kui autoriõiguse omaja on võtnud või on pannud oma litsentsisaajatele kohustuse võtta kasutusele kaudlisamisvastased piiravad meetmed, et takistada tema teostele juurdepääsu muude veebisaitide kui oma litsentsisaajate veebisaitide kaudu, siis on algsel veebisaidil kättesaadavaks tegemise ja järgmisel veebisaidil kaudlisamise meetodil kättesaadavaks tegemise puhul tegemist

edastamisega erinevatele üldsustele, millest kummagi jaoks on seega vaja saada asjasse puutuvate õiguste omajate luba (vt analoogia alusel 29. novembri 2017. aasta kohtuotsus VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, punkt 49).

- 44 Siinkohal ei saa 13. veebruari 2014. aasta kohtuotsusest Svensson jt (C-466/12, EU:C:2014:76) ega 21. oktoobri 2014. aasta kohtumäärusest BestWater International (C-348/13, ei avaldata, EU:C:2014:2315) järeldada, et selliste hüperlinkide veebisaidile paigutamine, mis viivad kaitstud teosteni, mis on teisel veebisaidil vabalt kättesaadavaks tehtud, kuid seda ilma nende teoste autoriõiguse omaja loata, ei ole hõlmatud mõistega „üldsusele edastamine“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses. Vastupidi, need lahendid kinnitavad sellise loa olulisust lähtuvalt eelmainitud sättest, milles nähakse just ette, et igaks teose üldsusele edastamise toiminguks peab olema autoriõiguse omaja luba (vt selle kohta 8. septembri 2016. aasta kohtuotsus GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punkt 43).
- 45 Samad järeldused kehtivad aga ka juhul, kui kolmas isik edastab üldsusele kaitstud teoseid, mis on mõnedel veebisaitidel autoriõiguse omaja loal vabalt kättesaadavad, samas kui autoriõiguse omaja on võtnud või on pannud oma litsentsisaajatele kohustuse võtta kasutusele kaudlisamisvastased tehnilised meetmed, et takistada tema teostele juurdepääsu muude veebisaitide kaudu, et üldsus, kellel on võimalik nende teostega tutvuda, piirduks ainult algse veebisaidi kasutajatega.
- 46 Olgu täpsustatud, et selleks, et tagada õiguskindlus ja interneti sujuv toimimine, ei tohiks autoriõiguse omajal olla võimalik piirata oma nõusolekut muul viisil kui tõhusate tehniliste meetmete abil direktiivi 2001/29 artikli 6 lõigete 1 ja 3 tähenduses (vt selle kohta 23. jaanuari 2014. aasta kohtuotsus Nintendo jt, C-355/12, EU:C:2014:25, punktid 24, 25 ja 27). Selliste meetmete puudumisel võiks – eriti üksikisikutel – olla nimelt raske kontrollida, kas õiguse omaja soovis keelata nende teoste kaudlisamist. Selline kontrollimine võiks osutuda veelgi raskemaks, kui teoste suhtes on antud all-litsents (vt analoogia alusel 8. septembri 2016. aasta kohtuotsus GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punkt 46).
- 47 Pealegi, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 73 ja 84, hõlmas sellistel asjaoludel üldsus, kellega autoriõiguse omaja arvestas, kui ta andis nõusoleku oma teose edastamiseks veebisaidil, kus see algul avaldati, üksnes nimetatud veebisaidi kasutajaid, mitte selle veebisaidi kasutajaid, kuhu teos hiljem ilma selle õiguse omaja nõusolekuta kaudlisatakse, ega muid internetikasutajaid (vt analoogia alusel 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 35).
- 48 Neid asjaolusid arvesse võttes tuleb asuda seisukohale, et sellises olukorras tuleb seda, kui juurdepääsupiiranguteta veebisaidil autoriõiguse omaja loal üldsusele kättesaadavaks tehtud autoriõigusega kaitstud teos paigutatakse kaudlisamise meetodil kolmanda isiku veebilehele, käsitada „selle teose uuele üldsusele kättesaadavaks tegemisena“.
- 49 Ei saa muidugi eitada, et hüperlingid aitavad olenemata sellest, kas neid kasutatakse kaudlisamise või muul meetodil, kaasa interneti sujuvale toimimisele, mis on harta artikliga 11 tagatud sõna- ja teabevabaduse seisukohast eriti oluline, ning samuti aitavad need kaasa arvamuste ja teabe vahetusele selles võrgus, milles pääseb ligi tohutule hulgale teabele (29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Sellele vaatamata läheks arusaam, et autoriõiguse omaja loetakse isegi juhul, kui ta on rakendanud piiravaid meetmeid oma teoste kaudlisamise takistamiseks, nõustunuks sellega, et kolmandad isikud võivad teha mis tahes toiminguid nende teoste edastamiseks kõigile internetikasutajatele, vastuollu talle direktiivi 2001/29 artikli 3 lõigetes 1 ja 3 ette nähtud ammendamatu ainuõigusega lubada või keelata oma teoseid üldsusele edastada.
- 51 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 100 ja 101, ei tohiks autoriõiguse omajat panna valiku ette, kas taluda teise isiku poolt teose lubamatut kasutamist või loobuda selle kasutamisest ise näiteks litsentsilepingu kaudu.

- 52 Kui tuleks asuda seisukohale, et varem mõnel veebisaidil autoriõiguse omaja loal üldsusele kättesaadavaks tehtud autoriõigusega kaitstud teose paigutamine kaudlisamise meetodil kolmanda isiku veebilehele, samas kui õiguse omaja on võtnud kaudlisamise eest kaitsvad meetmed või on nõudnud nende võtmist, ei kujuta endast selle teose edastamist uuele üldsusele, tähendaks see edastamisõiguse ammendumise põhimõtte tunnistamist (vt analoogia alusel 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punktid 32 ja 33).
- 53 Lisaks sellele, et see oleks vastuolus direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikega 3, võtaks selline põhimõte õiguse omajalt võimaluse nõuda oma teose kasutamise eest nõuetekohast tasu, nagu rõhutatakse selle direktiivi põhjenduses 10, olgugi et – nagu on märkinud Euroopa Kohus – intellektuaalomandi eriomane eesmärk on just tagada asjaomaste õiguste omajatele, et kaitstakse nende õigust kasutada kaitstud objektide ringluse laskmist või kasutusse andmist äriisel eesmärgil, andes litsentse, mille alusel tuleb iga kasutamise eest maksta asjakohast tasu (7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Sellise kaudlisamise meetodil paigutamise lubamine, ilma et autoriõiguse omaja saaks kasutada direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikes 1 ette nähtud õigusi, kõigutaks järelkult selle direktiivi põhjendustes 3 ja 31 mainitud õiglast tasakaalu, mida tuleb digitaalses keskkonnas säilitada ühelt poolt autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste omajatele harta artikli 17 lõikega 2 tagatud intellektuaalomandi kaitse ja teiselt poolt kaitstud objekti kasutajate huvide ja põhiõiguste kaitse, eelkõige neile harta artikliga 11 alusel tagatud sõna- ja teabevabaduse, aga ka üldiste huvide vahel (vt analoogia alusel 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 41).
- 55 Eelnimetatud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et üldsusele edastamisena selle sätte tähenduses on käsitatav juurdepääsupiiranguteta veebisaidil autoriõiguse omaja loal üldsusele kättesaadavaks tehtud autoriõigusega kaitstud teoste paigutamine kaudlisamise meetodil kolmanda isiku veebilehele, kui seda tehakse hoitakse kõrvale kaudlisamise eest kaitsvatest meetmetest, mille selle õiguse omaja on võtnud või mille võtmist ta on nõudnud.

Kohtukulud

- 56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et üldsusele edastamisena selle sätte tähenduses on käsitatav juurdepääsupiiranguteta veebisaidil autoriõiguse omaja loal üldsusele kättesaadavaks tehtud autoriõigusega kaitstud teoste paigutamine kaudlisamise meetodil kolmanda isiku veebilehele, kui seda tehakse hoitakse kõrvale kaudlisamise eest kaitsvatest meetmetest, mille selle õiguse omaja on võtnud või mille võtmist ta on nõudnud.

Allkirjad